

Naše okresní město Horšovice doslovně leží v mělkém údolčku jako kyprá, dobře vykynutá bábovka na kulatém talíři porculánovém. Po pravé straně mlsně je olizuje krotká říčka, zleva běží k němu přimočárné záhony měštanských políček, kolkolem jako bdělá stráž podávají si ruce nevyšoké hory, porostlé černými lesy, a jaksi nesměle, v uctivé vzdálenosti od města dýmají špinavé továrny a krčí se k zemi připlesklé nádraží.

Horšovice ve svém vlastním zdravém jádru se nemění. Žádný nůž průmyslu, ani pokroku, ani politiky nebyl dost ostrý, aby prokrojil tvrdou kůrku zdeděných tradic, sem tam sfoukl anebo seškrábal pouze vrstvičku cukru, kterým bábovka byla posypána, ale k vlastní střídě — bohudíky — dosud nepronikl. Měštanské rody uhájily si nejen své barokní domy na dlouhém náměstí, ale i pohodlný život v nich, nerušený žádnými prudkými větry a nebezpečnými otřesy. Až k jejich prahu stříkla někdy špinavá pěna světového proudu myšlenkového, ale přes práh nepodařilo se převálet žádné vlně, každá se roztržila o solidní, pevně uzavřené dveře dvojkřídlové, které jí zatřáskl poctivý měšťan pokaždé přímo před nose.

„Takové řeči si nech do schůzí anebo do krámu, žádá-li toho obchod, ale nenos mi je nahoru,“ okřikl

kupec Šoršík svého syna, když se opovážil při večeri vykládat o socialismu, „pamatuj si, že nejši žádný kantor, ani ouřada, ani doktor anebo advokát, kteří se takovými řečmi živí. Tys měštanský synek od kořene, náš rod tu sedí odjakživa, my se — chválabohu — nemusíme po nikom opíčet.“ Řekl mu to skoro týmiž slovy a stejně přísně, jako to před padesáti lety slyšel z úst svého nebožtíka — dej mu Pán Bůh nebe — pantátinka, když mu deklamoval o mladočestství. A tak se stalo, že ze syna vyrostla věrná tělesní i duševní odlika otcova. „Celý tatínek!“ divily se úctyhodné měštanky, kdykoli spatřily mladého pána v krámu nebo na procházce anebo konečně na některé zábavě úctyhodné Měštanské besedy. Tento jednomyslný soud zpečetil pak pan Antonín Šoršík, když před zlatým oltářem děkanského chrámu podal ruku k společné pouti životem slečně Leokádie Široké, jež věkem, moudrostí, bohatstvím i urozeností se k němu hodila jako vejce k vejci.

„Ona naše Kádynka si to dlouho rozmýšlela,“ vykládala paní Široká o svatební hostině dlouze a široce nové přízni ženichově, „nabídky ze všech stran se jí hrnuly, ucházeli se o ni páni až z Prahy; prosím vás, jediná dcera a z takového domu, jako je náš!“

„Chválabohu, náš Tonda také neměl o nevěsty nouze,“ tala hned zatepla kupcová Šoršíková, „lepily se naň jako mouchy na med, až jsem se potíla starostí, aby nevyvedl nějakou hloupost, nějak se zapletl, on, první ženich v městě.“

„Ale pak jsme se smluvily tuhle s paní tetinkou,“ stavěla Široká hned duhu-míru nad kabaníci se oblo-

hou, „že bude nejlepší a nejkratší, když se naše domy spojí. Kádynka také hned souhlasila, protože nebude musit párat monogramy na své výbavě; jednoctořičtyřicetkrát musela vyšít hedvábím na prádle stará Kústková písmena Š L a ta se teď mohou číst Leokádie Šoršíková stejně jako Široká.“

„To ano, to ovšem,“ kývaly souhlasně měšťanky. „To také rozhodlo,“ nedala se v řeči rušit vzpomínkami, jak se sluší, rozčlivělá matka, „neboť všichni ti ostatní páni měli taková hloupá jména, že žádná nezačínala písmenem Š.“

„Když jsem se s naším plánem svěřila Toníkovi,“ utřela si oči i ústa paní kupcová, „hned byl svolný. Je to takový dobře vychovaný syn. Ale s radostí, maminko, — povídal — vezmu si Širokých Kádynku, neboť jejích tatínek kouří jako mlíř z meršánky od rána do večera, je zvyklá dýmu, nebude tedy hubovat, že jí zakouřím záclony, a nebude mě vyhánět kouřit na pavlač, jako tys honívala nebožtíka pantatínka našeho.“

„Je to štěstí, když se rodičům tak povedou děti,“ kysela a trochu závistivě pochválila novomanžely jedna z tetiček, jejíž syn nedávno se oženil se zpěvačkou od divadla, ačkoli byl řezníkem a měl po otci převzít rozsáhlý krám i porážku.

Takové výstřednosti kupec Antonín Šoršík opravdu nebyl schopen. Jako před svatbou, tak i po svatbě neuchýlil se ani píď od tvrdě ušlapané cesty všemi Šoršíky, pokud paměť lidská sahá i pokud historie místní vypravuje.

Jako otec i děd, stejně i on vedl život celkem příkladný a bohabojný. Se sedláky v krámu a s Pánem

Bohem v kostele mluvil česky, s úředníky, vojáky a se zástupci firem německy, denně chodil do Besedy na plzeňské a taroky, nadával na zlé časy a špatné obchody, čistý zisk ukládal v městské spořitelně a v stejném poměru usazovala se mu vrstva tuku po vrstvě pod bradou i pod vestou, takže asi po dvou letech už sotva se o Božím těle dopjal do svého ženícího kabátu. To byl viditelný doklad blahobytu a celé město mu závidělo.

Když zase jednou v Besedě po tarokách huboval na zlé časy, vyřítíl se na něho punčochářský mistr Florian, kterému toho večera špatně padala karta, takže prohrál celý dvacetník. „Nehubujou a nepokoušejí marně Pána Boha,“ rozkřikl se na Šoršíka jako na chlapce, „co jim schází, prosím jich? Obchod jim jde, až nemohou stačit vážit a balit, peněz mají jako třísek, zdráv jsou jako buk a doma jich čeká panička spanilá jako voňavý kvítek, o dvacetník mě obehraji, tak co by ještě chtěli? Co?“ ukončil pan mistr řečnickou otázkou ostrou jako břitva, ale nedočkal se odpovědi. Kupec Šoršík zabručel jen cosi, že „každej ví svý“, zaplatil, dal si na dobrou noc ještě kalíšek poctivé slivovice a rozladěn valil se přes tiché náměstí ke svému počestnému domu. „Nic mi neschází, a přece schází,“ rozjímal si cestou, „ale nemožu to přece vyklopit tomu punčocháři, co mne i Kádynku trápí.“

Srpek měšičku úspěšoval se na temném nebi, hvězdičky potutelně na sebe mrkaly, Šoršík se zastavil uprostřed náměstí a upřel smutné oči na osvětlená sice, ale pečlivě zastřená okna svého manželského ráje. „Kádynka mě čeká, čte si asi německý román, co

jí pújčil ten kolohnát, rytmistr Guler. Vyhodil bych chlapa hned z krámu, ale nesmím, protože dodávám do kasáren rýží i mouku, obskakovat ho musím, když se zastaví na skleničku vína, a to je pokaždé, kdykoli sedí Kádýnka v krámu,“ rozjímal si v duchu při tom pohledu.

Těžké kroky ponůcky ozvaly se na dlažbě a vyrušily ho, vycházely z radnice, na jejíž věži odbíjely hodiny. Šoršík hned počítal a napočítal deset. „O celou hodinu jsem se okrad, o dvě piva méně vypil, to všechno ten punčochář; vypíchl mě, jako sršeň vyfílil, co prý mi schází ke štěstí? Už jsem se chtěl rozkřiknout: Syn mi schází! Dědic mého jmění, abych věděl přec, pro koho se starám, komu odězdám obchod a dva domy na rynku, aby tu nevyzměřlo naše jméno, nezašla naše firma.“

„Stalo se jim něco, pane Šoršík?“ položil mu vtom ponocný ruku na rameno.

„Mně? Co by se mi mohlo stát?“ trhl sebou kupec pyšně.

„Já myslil, že se jim udělalo nějak špatně, když tu tak stojíte přivrtaní ke dlažbě jako štátuje,“ omlouval se bdělý strážce nočního pořádku a klidu.

Šoršík se vzpamatoval. „I nic mi není, šel jsem dřív z Besedy, abych vás moh kontrolovat, jak ponocujete, když v poslední schůzi městské rady ten přiběhlík Vokoun nadával na nepořádky v obci,“ povídal to hlasem spravedlivě rozhořčeným a nějak rozkaceně vykročil.

„Á to jo, tak dobrou noc přeju,“ omlouval se ponocný; ale Šoršík mu ani neodpověděl, neboť v té chvíli zhaslo světlo v obou oknech rohového pokoje

a od jeho krámu klátil se chlap jako hora veliký ve vojenském pláští. Ani se Šoršíka nevšiml, pohvizdoval si a pošleňoval jídeckým bičíkem. Kupci se zdálo, když se minuli, jako by ho ovanula vůně režedy, právě taková, jakou voní všechno prádlo jeho věrné ženy Kádýnky. Pospíšil si, a kupodivu, na schodech dohonil Kádýnku se svíčkou v ruce, zapínela si rychle růžový županek a třetila oči na Šoršíka, jako by ho dnes viděla poprvé v životě.

„Ty už jdeš? Copak se stalo?“ vykotala překvapěním a bradička se jí přitom klepala patrně strachem i úzkostí o milovaného mužička, „snad ti není dobře?“

„Až moc dobře,“ nějak ostře vyjel si na ni muž, „ale copak ty tu bloudíš jako bláá paní? Kdepak chodíš, prosím tě, co?“

„Kde bych chodila?“ usmála se Kádýnka svým milým, teplým úsměvem a objala Šoršíka kolem krku, „to víš, když odejdeš po své zábavě, že celá starost spočívá na mně. Slyšela jsem nějaký podezřelý šramot dole, člověk čte v novinách jen o samých krádežích a loupežích, tak mi to nedalo a vyšla jsem se přesvědčit dřív, než zbudím starého podomka a mládence,“ a jak se přivinula k svému Toničkovi, zdálo se mu, že z ní cítí vůni koňských chlívů a tabáku, právě takovou, jakou páchl ten prachzatracený rytmistr Guler. Ale růžový rukávek smekl se na bílé ruce a teplé ramínko paní Kádýnky tak mile a měkce hrálo, že ji čerstva objal kolem pasu a vedl do pokoje. „Tak pojd, Kádýnko, pojd, ještě bys tu mohla nachladnout, jsi tak lehce oblečena, to se nemáš vydávat v takové nebezpečí, čert vezmi celý krám, jenom ty nestonej,“ a mířil k pootevřeným dveřím ložnice.